

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 436/2018-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. apríla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Miroslavou Tencerovou, Hurbanovo námestie 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žiar nad Hronom prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 k o n a l bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žiar nad Hronom povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žiar nad Hronom je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 585,75 € (slovom päťstoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatpäť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Miroslavy Tencerovej, Hurbanovo námestie 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. júna 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti predovšetkým vyplynulo, že sťažovateľ je v procesnom postavení dediča účastníkom napadnutého konania (dedičské konanie) vedeného notárom JUDr. Bohuslavom Valachom (ďalej aj „súdny komisár“ alebo „notár“) pod č. k. Dnot 115/2014-Va. Sťažovateľ poukázal na tú skutočnosť, že „*dedičské konanie po poručiteľovi [REDACTED]... naposledy bytom... zomretom... bolo začaté dňa 16.9.2014*“, a uviedol, že „*k dnešnému dňu nie je dedičské konanie ukončené a notár v predmetnej dedičskej veci stále nekoná.*“.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že *„tento, už takmer štyri roky trvajúci, stav právnej neistoty, má navyše negatívny ekonomický dopad na predmet dedičstva, s ktorým ako jeho dedič nemôžem nakladať a disponovať ním, čím sa ekonomická hodnota predmetu dedičstva znižuje a takto mi je spôsobovaná reálna ekonomická ujma.“*

4. Vzhľadom na uvedené, poukazujúc na prietahy v napadnutom konaní, ktoré podľa názoru sťažovateľa svojím postupom a nečinnosťou spôsobil okresný súd, resp. notár poverený súdom, sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň tiež v petite ústavnej sťažnosti požadoval prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, a priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a úhradu trov konania.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 436/2018-19 z 19. septembra 2018 ju prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie.

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k ústavnej sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. A/697/18 zo 17. októbra 2018 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

7. Predseda okresného súdu v citovanom prípise v podstatnom uviedol:

„I keď v predmetnom konaní nemožno namietat' právnu náročnosť, konanie sa neúmerne predĺžilo v dôsledku skutkovej náročnosti (predmetom konania je prejednanie i nehnuteľnosti). Skutková náročnosť vyplýva aj z toho, že hoci 31. októbra 2014 súdny komisár na základe dohody o vypořádání dedičstva, uzavretej medzi dedičmi, vydal osvedčenie o dedičstve, ktoré už dňa 13. novembra 2014 sťažovateľ napadol tým, že namietal všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti a z toho dôvodu bolo potrebné zisťovať

odborným vyjadrením všeobecnú hodnotu sporného pozemku. Na základe určenej hodnoty súdny komisár 22. septembra 2015 určil čistú hodnotu dedičstva, do ktorej hodnoty bolo premietnuté i odborné vyjadrenie predložené sťažovateľom, pričom sťažovateľ i toto rozhodnutie napadol odvolaním a v odvolaní už poukazoval i na iné nehnuteľnosti, okrem tej, ktorá bola predmetom ohodnotenia, na ktoré skutočnosti okresný súd v ďalšom konaní musel reagovať.

Z uvedeného teda vyplýva, že konanie sa neúmerne predĺžilo nielen z dôvodu skutkovej náročnosti, ale i z dôvodu správania sťažovateľa, ktorý využíval všetky dostupné možnosti a opravné prostriedky, napadol i uzavretú dohodu o dedičstve a tieto skutočnosti nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu. “

Predseda okresného súdu pripojil tiež vyjadrenie konajúceho sudcu JUDr. Andreja Matušovica z 8. októbra 2018, ktorý opísal chronológiu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní a zároveň k prijatej sťažnosti uviedol:

«Okresný súd chce vo svojom vyjadrení poukázať na to, že aj napriek dohode dedičov uzatvorenej dňa 31. októbra 2014 podal sťažovateľ Žiadosť o pokračovanie v konaní (čl. 18 v súdnom spise). Pričom v tejto žiadosti namietal výlučne sumu všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísanej na [REDAKOVANÉ], EKN par. č. [REDAKOVANÉ], záhrada o výmere [REDAKOVANÉ] m² a vôbec nenamietal sumu všeobecnej hodnoty ostatných nehnuteľností zapísaných na [REDAKOVANÉ], tak ako to urobil následne v odvolaní zo dňa 11. januára 2016 (čl. 57 v súdnom spise). Ak by teda sťažovateľ namietal sumu všeobecnej hodnoty všetkých nehnuteľností hneď dňa 11. novembra 2014, dá sa predpokladať, že celé dedičské konanie by bolo skončené skôr.

Je možné sa domnievať, že práve úspech sťažovateľa v prvom „odvolacom konaní“, ktorý mal za následok konečné zníženie sumy všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísanej na [REDAKOVANÉ], EKN par. č. [REDAKOVANÉ], záhrada o výmere [REDAKOVANÉ] m², viedlo sťažovateľa k podaniu ďalšieho odvolania za účelom ponížiť si aj ostatné nehnuteľnosti evidované na [REDAKOVANÉ].

Okresný súd tak poukazuje na to, že sám sťažovateľ predĺžil konanie a to tým, že využíval svoje zákonné právo na podanie opravných prostriedkov, pričom takéto konanie sťažovateľa nie je možné pripísať k pochybeniu okresného súdu.»

8. Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na ústnom pojednávaní, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. A/697/18 zo 17. októbra 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

9. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 7. decembra 2018 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a pripojila vyjadrenie sťažovateľa, v ktorom sa predovšetkým uvádza: *„Je pravdou, že sťažovateľ podal po vydaní Osvedčenia o dedičstve (zo dňa 31.10.2014) žiadosť o pokračovanie v konaní o dedičstve. Dôvodom boli trovy za dedičské konanie vyrubené z nesprávne určenej všeobecnej hodnoty dedičstva... Toto bol jediný skutočný dôvod podania žiadosti o pokračovanie v konaní o dedičstve, nakoľko sťažovateľ sa cítil byť poškodený na svojich právach, s reálne vzniknutou finančnou škodou... Dedičia však uplatnili len svoje zákonné právo, nakoľko sa cítili byť poškodení nesprávnym postupom notára...“*

V tejto súvislosti tvrdenia sudcu, že sám sťažovateľ predĺžil konanie tým, že využíval svoje zákonné právo na podanie opravných prostriedkov, sú zarážajúce. Dedičia nemali žiadnu inú možnosť brániť sa proti nezákonnému postupu a nesprávnym rozhodnutiam. Pokiaľ by súd (resp. notár) konali v súlade s právnymi predpismi, dedičia by nemuseli podávať opravné prostriedky. A ak už opravné prostriedky (t. j. žiadosť o pokračovanie v konaní o dedičstve a odvolanie proti uzneseniu súdu zo dňa 22.12.2015) boli podané, malo byť o nich rozhodnuté v primeranej lehote. Považujeme za nekorektné pripisovať vinu dedičom takýmito zavádzajúcimi vyjadreniami. Sťažovateľ sa v celom konaní len bráni proti nezákonnému postupu a domáha sa spravodlivosti. Samotný súd pritom odvolaniu dedičov vyhovel v plnom rozsahu, t.j. uznal dôvodnosť ich odvolania...

V danej veci absentuje skutková náročnosť veci, na ktorú sa predseda súdu odvoláva, a taktiež nie je možné poukazovať ani na správanie sťažovateľa, ako ho zavádzajúco popisujú predstavitelia súdu. Odvolanie sťažovateľa bolo podané v januári 2016, t. j. pred tromi rokmi a dodnes nie je vydané rozhodnutie o dedičstve.“

II.

10. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie a z vyjadrenia konajúceho sudcu okresného súdu ústavný súd zistil nasledujúci prehľad procesných úkonov:

Dňa 16. septembra 2014 bolo okresnému súdu doručené oznámenie o úmrtí [REDAKOVANÉ]

Okresný súd uznesením č. k. 1 D 91/2014-5 zo 16. septembra 2014 začal konanie o dedičstve po poručiteľovi [REDAKOVANÉ] a v ten istý deň vydal poverenie pre súdneho komisára.

Dňa 31. októbra 2014 vydal súdny komisár na základe dohody o vyporiadaní dedičstva uzatvorenej medzi dedičmi osvedčenie o dedičstve č. k. 1 D 91/2014-17.

Dňa 13. novembra 2014 doručil sťažovateľ žiadosť o pokračovanie v konaní o dedičstve.

Súdny komisár nariadil na 25. február 2015 pojednávanie, ktoré bolo odročené na 12. marec 2015.

Pojednávanie bolo 12. marca 2015 z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania odročené.

Sťažovateľ listom z 27. marca 2015 doložil originál odborného vyjadrenia znalca a vyzval notára, aby vo veci urýchlene rozhodol a nespôsobil ďalšie prieťahy v konaní.

Dňa 11. mája 2015 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala notára o informácie o stave konania.

Právna zástupkyňa sťažovateľa listom z 22. decembra 2015 opätovne požiadala notára o informácie o stave konania a o vyjadrenie sa k jeho doterajšiemu postupu.

Súdny komisár uznesením č. k. 1 D 91/2014-55 z 22. decembra 2015 (ďalej len „uznesenie súdneho komisára o hodnote dedičstva“) určil všeobecnú cenu majetku, sumu dlhov a čistú hodnotu dedičstva.

Proti uzneseniu súdneho komisára o hodnote dedičstva podal sťažovateľ 11. januára 2016 odvolanie.

Dňa 28. júla 2017 bol spis doručený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), aby rozhodol o podanom odvolaní.

Dňa 12. septembra 2017 bol spis okresnému súdu vrátený bez rozhodnutia s poučením, že krajskému súdu bol spis predložený nedôvodne a o podanom odvolaní má rozhodnúť konajúci sudca okresného súdu.

Dňa 22. januára 2018 sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorú predseda okresného súdu vybavil listom sp. zn. Spr. 2004/2018; Spr. A/59/18 z 21. februára 2018 a uznal ju za dôvodnú.

Okresný súd uznesením č. k. 1 D 91/2014-71 z 29. januára 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu o hodnote dedičstva“), ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. mája 2018, určil všeobecnú cenu majetku, sumu dlhov a čistú hodnotu dedičstva.

Dňa 29. mája 2018 bol súdny spis vrátený súdnemu komisárovi na ďalšie konanie.

Dňa 29. júna 2018 súdny komisár vrátil spis okresnému súdu s poukazom na nesprávny postup pri rozhodovaní o všeobecnej cene majetku.

Podľa informácie poskytnutej okresným súdom bol spis 9. januára 2019 opätovne predložený na ďalšie konanie súdnemu komisárovi, ktorý vo veci nariadil termín pojednávania na 30. apríl 2019.

III.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

13. Vzhľadom na oznámenia predsedu okresného súdu a právnej zástupkyne sťažovateľa, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

14. V súlade s čl. II bodom 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 pracuje druhý senát ústavného súdu v zložení Jana Laššáková (predsedníčka senátu), Peter Molnár a Ľuboš Szigetí. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa v takom zložení, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

15. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, I. ÚS 132/03).

17. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

18. Základnou povinnosťou súdu a sudcu (a v dedičskom konaní aj notára ako súdneho komisára) je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie, resp. v ktorej sa účastník konania o dedičstve nachádza.

19. Táto povinnosť súdu a sudcu (a v dedičskom konaní aj notára ako súdneho komisára) vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

20. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj

z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

21. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného mimosporového konania v čl. 12 CMP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý aj do ďalších ustanovení Civilného mimosporového poriadku.

22. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

23. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že ide o vec, ktorá tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov (dedičské konanie) a v zásade ju nemožno hodnotiť po stránke právnej ako zložitú, čo sa vzťahuje aj na napadnuté

konanie. Konanie nie je poznačené ani faktickou zložitou, keďže medzi dedičmi bola uzatvorená dohoda o vyporiadaní dedičstva a v napadnutom konaní nebolo potrebné vykonať žiadne komplikované odborné (napr. znalecké) dokazovanie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nenamietal právnu náročnosť, ale poukázal na skutkovú zložitú veci, ktorej predmetom je aj prejednanie nehnuteľnosti. Nijako však toto svoje tvrdenie neodôvodnil, a preto sa s ním nebolo možné stotožniť.

24. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom, teda neprimeraná dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

25. Napokon ústavný súd pristúpil k hodnoteniu tretieho kritéria, a to samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

26. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s doterajším priebehom napadnutého konania a zistil, že sa začalo 16. septembra 2014, trvá 4 roky a takmer 7 mesiacov a doteraz nie je právoplatne skončené. Je zrejmé, že okresný súd nezvolil v napadnutom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal.

27. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že z prehľadu procesných úkonov okresného súdu a notára ako súdneho komisára vykonaných v napadnutom konaní identifikoval niekoľko dlhších období nečinnosti. Ústavný súd konštatuje, že od pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 12. marca 2015, bolo uznesenie súdneho komisára o hodnote dedičstva vydané až 22. decembra 2015, teda po viac ako 9 mesiacoch. Odvolanie sťažovateľa

z 11. januára 2016 predložil okresný súd (navyše nedôvodne) krajskému súdu až 28. júla 2017, teda po viac ako roku a pol od jeho podania sťažovateľom. Krajský súd vec vrátil bez rozhodnutia 12. septembra 2017 a okresný súd až 29. januára 2018, teda po dvoch rokoch od podania odvolania sťažovateľom, rozhodol uznesením o hodnote dedičstva.

Ďalej ústavný súd konštatuje, že okresný súd nevykonal žiaden relevantný úkon v období od 5. mája 2018, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie okresného súdu o hodnote dedičstva, až do 9. januára 2019, keď okresný súd spis postúpil notárovi na ďalšie konanie, teda 8 mesiacov. Nasledujúci termín pojednávania bol notárom nariadený až po viac ako 3 mesiacoch na 30. apríl 2019.

28. Ústavný súd už judikoval, že povinnosťou všeobecného súdu je organizovať svoj procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila strana sporu či účastník konania (m. m. IV. ÚS 341/04).

29. Na základe uvedeného ústavný súd, zohľadňujúc najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (viac ako 4 a pol roka), ako aj obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu v súhrne predstavujúce takmer 3 roky a 8 mesiacov, dospel k záveru, že okresný súd vo veci sťažovateľa spôsobil vznik zbytočných prietáhov, čím porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 91/2014 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

32. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Podľa § 135 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

33. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a túto svoju požiadavku odôvodnil jednak samotným porušením svojich práv a taktiež *„dlhodobo trvajúcim stavom právnej neistoty.“*

34. Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na obdobia nečinnosti okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci existujú dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu napadnutého konania, jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prierahoch, ako aj na správanie sťažovateľa v napadnutom konaní. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 €, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

V.

35. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

38. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, stanovisko k vyjadreniu okresného súdu doručené ústavnému súdu 7. decembra 2018).

39. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2017 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky v sume 921 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 153,50 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,21 €).

40. Sťažovateľovi patrí ako náhrada trov právneho zastúpenia náhrada za 3 úkony právnej služby v roku 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 460,50 €. Zároveň mu patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 27,63 €. Celková suma náhrady trov konania predstavuje po jej zvýšení o daň z pridanej hodnoty, ktorej platiteľkou je právna zástupkyňa sťažovateľa, sumu 585,75 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

41. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

42. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2019